

Hans Detlev Andresen, Birkenring 7, Achtrup, Tyskland

*Hans Detlev Andresen er født 1917 i Læk sogn og har boet der altid.
Meddeler til Jysk Ordbog siden 1971.*

Hans Detlev Andresen:

Æ Mærken i Læk

Så vidt æ house, blev Læk føst Mærkensby sidst i 1800. Forinden va æ Mærken i Strychsanj i Melby Sogn, dæ lø we en gammel Hærvej. Da Læk no lø we den gammel Oksevej, som gik wire lich te synne – å 1889 kom æ Jernban fra Flensborg te Nibøl – blev Læk Banstation. Såen blev Læk Mærkensby. Læk Aa løf vesterue ægjimmel æ Marsk ue te Havs.

Æ house, te æ Mauekremærken Faare å Ætterå wa å æ Munde, långs me æ Gae, midt æ gjimmel æ By, hvo Gesjæftsfolk så gav Møv-lehe å æ Plass te a bind æ Kre fast. De gav så dem, dæ boej dæ, Lov te å beteen æ Bynder å Opkøfer med Likøøf, så de gav å en Indtejt. A houser, te min Far å Bedstefar oldti bund dert Kre foran Uemacher Chr. Brodersens Butik, så de wa di sikkert læng jens om, å di snakket kun dansk.

Så vidt jeg husker, blev Læk først markedsby sidst i 1800-tallet. Før var markedet i Strygsand i Medelby sogn, som lå ved en gammel hærvej. Da Læk nu lå ved den gamle oksevej, som fortsatte lige mod syd – og 1889 kom jernbanen fra Flensborg til Nibøl – blev Læk jernbanestation. Sådan blev Læk markedsby. Læk Å løb vestpå igennem marsken ud i Nordsøen.

Jeg husker, at magerkvægmarkedet forår og efterår blev afholdt om mandagen, langs med hovedgaden, midt igennem byen, hvor forretningsdrivende så gav mulighed og plads til at binde kreaturerne fast. Det gav så dem, der boede der, lov til at betjene bønderne og opkøberne med lidkøb, så det gav også en indtægt. Jeg husker, at min far og bedstefar altid bandt deres kreaturer foran urmager Chr. Brodersens butik, så det var de sikkert længe enige om, og de talte kun dansk.

Å æ Mærken blev dæ snakket mye dansk å frisisk, æ Opkøfer fra Eerstej snakket helst plattysk. Jødiske Opkøfere, som mest køjt Hæest, snakket hytysk. Långs med æ hele Gae wa dæ Plas te å binjd

Kre fast, å di haj olj fåt en Skænkelov te å skænk Drikkels.

I en bre Siegae, som å føe hen te æ Kirk, wa Fåemærken, hvo en haj opstilj Hokker te de Fåe å La-m, som jo gik lø-s. Di wa køren me Hæst å Voun. Besynle wa dæ Lamhandel, da di skuld væk fra æ Moe. Å en større Plads for en Kro wa æ Svinmærken.

Dæe kom Bynder med smaa Gris i Kasser køren me Hest å Voun å i æ Kro kund en faa Likøøf. Vjne æ Opkøfer haj køjt nok Kre op, blev di drevn te æ Bangaae å lajt i Vagoner å køe synnerå.

I August vjne dæ wa Høst, wa dæ Hæestmærken, å så wa dæ å Jåmærken me Karrusseler å manne Møvleheer å moe se. Da kom di å synnerfra å køjt Føl, dem a vores Slesvisk Råes.

På markedet blev der talt meget dansk og frisisk; opkøberne fra Ejdersted talte helst plattysk. Jødiske opkøbere, som mest købte heste, talte højtysk. Langs med hele gaden var der plads til at binde kreaturer fast, og de havde alle fået "Schankerlaubnis" (dvs. lov til at udskænke drikkevarer).

I en bred sidegade, som også førte hen til kirken, lå fåremarkedet, hvor man havde opstillet indhegninger til fårene og lammene, som jo gik løse. De var kørende med hestevogn. I særdeleshed var der lammehandel, da lammene skulle væk fra moderen. På en større plads foran en kro lå grisemarkedet. Der kom bønder med små grise i kasser kørende med hestevogn, og i kroen kunne man få lidkøb. Når opkøberne havde opkøbt nok kreaturer, blev de drevet til banegården og læsset i gods-vogne og kørt sydpå.

I august, når der var høst, blev der holdt hestemarked, og så var der også "Jahrmarked" (mikkelsmarked, i slutningen af september) med karruseller og mange muligheder for at more sig. Da kom de også sydfra og købte føl, dem af vores slesvigske race.

